
Kyrkomötet
Motion 2014:58
av Margareta Larsson

Avveckla ägandet i Fairtrade

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att analysera effekterna av sitt ägande i Fairtrade.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att överväga ett avslut i ägandet av Fairtrade.

Motivering

Rättvisemärkta varor finns i livsmedelsbutiker över hela landet. Tanken är att skapa en länk mellan konsumenter i den rika delen av världen och producenter i fattiga länder. Det övergripande målet med märkningen är att förbättra arbets- och levnadsvillkor för jordbrukare och lantarbetare i utvecklingsländer. Engagemanget som sådant är väldigt lätt att sympatisera med, dock måste man inom Svenska kyrkan ha en diskussion om alla de brister systemet innebär. Det finns en mängd olika rapporter och TV-inslag där fusk och snedvriden konkurrens istället visar att märkningen försätter de fattiga bönderna på ekonomiskt obestånd.

Inkomststöd i form av minimipris har nackdelar, främst att det är produktionskopplat vilket inte stöder diversifiering. Fattiga jordbrukare som står utanför märkningen kan drabbas negativt av minimipriset. Detta sker om priset pressas på konventionellt odlade grödor genom utökat utbud av t.ex. kaffe. Alternativt om efterfrågan på konventionellt odlat kaffe minskar till följd av märkningen.

I dagsläget omfattas en och en halv miljon jordbrukare av Fairtrade. Jämförelsevis finns det 25 miljoner odlare bara av kaffebönor i utvecklingsländerna. Vidare finns 880 miljoner fattiga på landsbygden i u-länderna som till stor andel är direkt eller indirekt beroende av jordbruket för sin försörjning.

Att merparten av världens fattiga, småskaliga jordbrukare skulle omfattas av minimipris är inte möjligt på en global marknad. Det innebär att Fairtrade endast kan fungera som en nischmarknad, gynnsamt för ett fåtal som även har råd med certifikatet, men utan möjlighet att hjälpa fattiga på riktigt.

Små volymer som Fairtrade erbjuder bidrar till att produktionskostnaden per enhet kan bli högre än vid konventionell produktion. I kombination med kostnader för certifiering och kontroll gör produktionskostnaderna generellt högre för rättvisemärkta varor. Kostnader som belastar jordbrukarna och därmed reducerar inkomsteffekten av att vara Fairtrade-certifierad. Därmed är risken överhängande att handlare tar ut högre priser i konsumentledet än merkostnaden för att täcka minimipriset och den sociala premien motiverar. Slutligen finns risk för korruption eftersom minimipriset betalas till producentorganisationen som i sin tur ska fördela

Mot 2014:58 pengarna till jordbrukarna. Sammantaget riskerar endast en mindre del av merpriset konsumenten betalar extra i butik nå jordbrukarna.

Tanken är god med Fairtrade i teorin, men har många svagheter. Svenska kyrkan borde därför överväga att sälja av sin del i Fairtrade Sverige AB och undvika att blanda sig i handel av detta slag. Min förhoppning är därför att Svenska kyrkan tar del av den kritik som Fairtrade omfattas av och istället väljer att satsa på ett hjälp-arbete i konkret mening för fattiga. En hjälp som man ser direkt nytta med och gärna i personlig relation till givaren.

Tyresö den 21 juli 2014

Margareta Larsson (SD)